

BIBLIOTECA CENTRAL
XAVIER AMORÓS
REUS

GUIA DE LECTURA 01

XAVIER AMORÓS

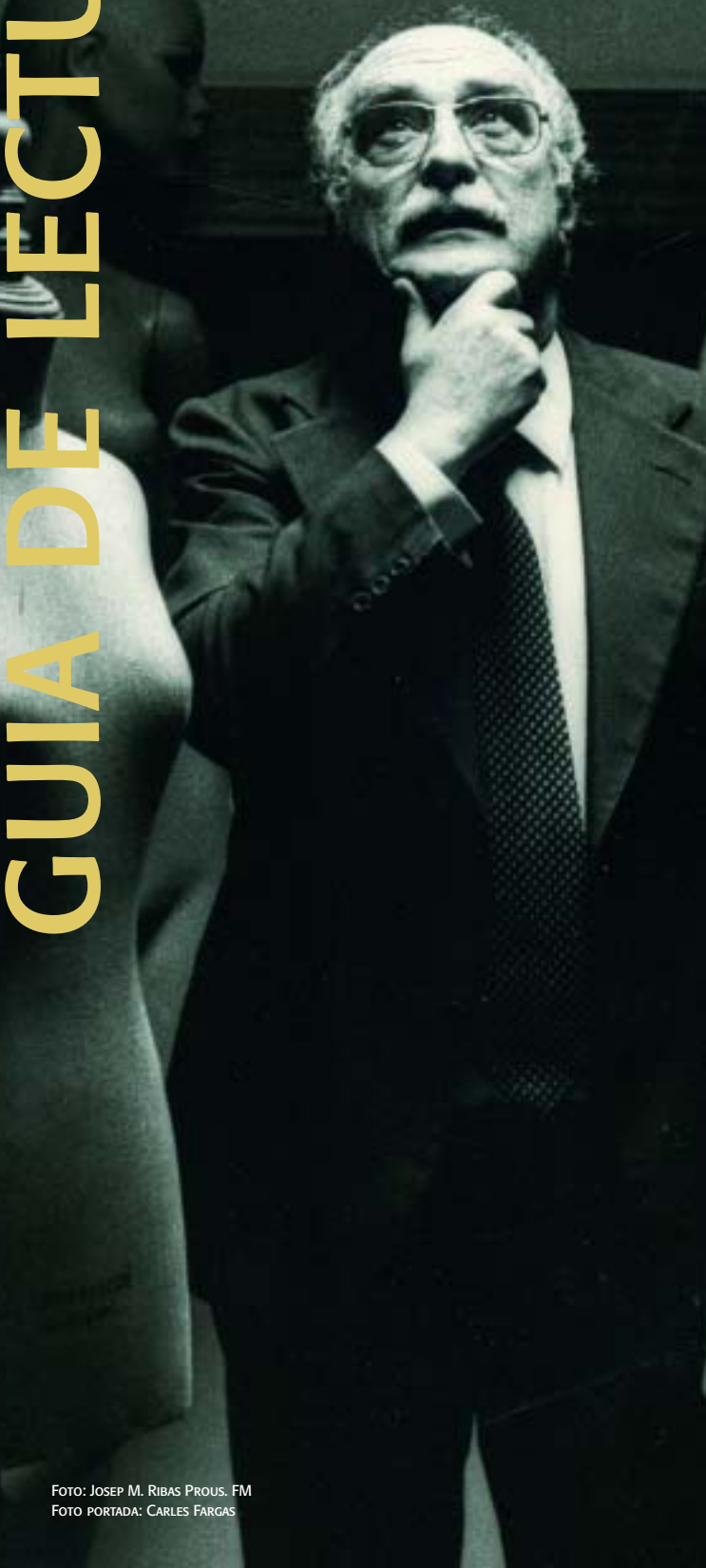

FOTO: JOSEP M. RIBAS PROUS. FM
FOTO PORTADA: CARLES FÀRGAS

Xavier Amorós i Solà va néixer a Reus el 7 d'abril de 1923, fill de Rodolf Amorós Cabré, de Pradell de la Teixeta (Priorat), i de Maria Solà Miret, de Maials (Segrià). El seu pare era un dels tres propietaris de Les Amèriques, un comerç de teixits del carrer de Llovera. És precisament el seu pare qui li descobreix el món de les lletres ben aviat. Era un home que estimava la cultura i, gràcies a això, el petit Xavier Amorós assisteix setmanalment al Teatre Fortuny, sempre té a mà llibres de poesia, obres de teatre de Sagarra, Pitarra... I sobretot novel·les de la col·lecció A Tot Vent de Proa. De les converses entre el seu pare, militant d'ERC, i la seva mare, de la Lliga, va aprendre un catalanisme obert i sense dogmatismes, el respecte a les opinions contràries i el diàleg com a eina per solucionar els problemes.

Acabada la guerra, estudia el batxillerat a l'Institut de Reus, i el darrer curs el fa als escolapis de Sarrià, però la sobrevinguda mort del pare estronca la seva carrera acadèmica i la projectada carrera artística com a doblador de pel·lícules. Dolorosament ha de substituir el seu pare a Les Amèriques en un moment en què les penúries de la postguerra fan badallar de gana tot el país. La fatalitat canvia la vida d'un prometedor jove de la burgesia i el converteix en un botiguer que ha de treballar per poder mantenir la mare i dues germanes més petites que depenen del rendiment del negoci. Aquest sobtat canvi de vida fa que el jove Amorós s'adoni de les grans desigualtats de la societat. El seu procés de conscienciació social s'aprofundeix arran del servei militar i del contacte amb companys andalusos que li manifesten la tragèdia dels grans latifundis d'Andalusia. En aquest moment en Amorós es desvetlla un sentiment de solidaritat envers els més desfavorits que esdevindrà un insubornable compromís social que mantindrà tota la vida.

Xavier Amorós freqüenta les tertúlies reusenques, cosa que li comporta una intensa relació amb els intel·lectuals que havien sobreviscut a la guerra i la repressió: Joaquim Santasusagna, Bonaventura Vallespinosa... També coneix la tertúlia del notari Gramunt al Cafè Tarragona, amb Joan Antonio Guàrdias i el senyor Antoni Delclòs.

Amb la reobertura del Centre de Lectura de Reus el 1948, s'integra a la Secció de Literatura i Idiomes i és un dels fundadors d'Amics de la Poesia; aquest activisme al Centre de Lectura el posa en contacte amb les figures cabdals de la cultura catalana del moment: Carles Riba, Tomàs Garcés, Josep M. López Picó, Francesc de B. Moll, Joan Triadú, Maria Aurèlia Capmany...

Amorós no renuncia a l'escriptura; des de 1940 escriu poesia ininterrompudament, que no es publica fins l'any 2000 amb el títol de *Poemes inèdits de Xavier Amorós*. (1940-1959). Aquesta primerenca obra poètica de Xavier Amorós es de-

sevolupa en un moment molt complicat per a la literatura i la cultura catalanes; la seva precarietat obliga Amorós, com la majoria de poetes, a prendre com a referent els valors segurs d'abans de la desfeta: Carner i Sagarra.

La influència dels noucentistes reusencs es fa notar en la primerenca obra d'Amorós, però, tot i que abandona prematurament aquest estil, ja es pot començar a veure en aquests primers versos la seva voluntat de fer-se entendre i de no esdevenir un escriptor hermètic i autoreferencial. A finals d'aquesta època, la seva passió pel teatre cristal·litza en la seva única incursió en el gènere dramàtic, *Història sentimental*, obra feta sota l'influx de *Figuretes de vidre* de Tennessee Williams, de la qual el mateix Amorós faria el paper protagonista un parell d'anys més tard. *Història sentimental* va guanyar el premi Santiago Rusiñol el 1958 als Jocs Florals de la Llengua Catalana celebrats a Mendoza (Argentina).

El 1956 es planteja abandonar l'escriptura, però la necessitat de guanyar premis com a font extra d'ingressos el fa perseverar en el seu periple encara simbolista. Tot i que encara no ha trobat la seva pròpia veu com a poeta, aquesta breu etapa li dóna notorietat, uns quants premis literaris i un excel·lent exercici per al domini del llenguatge poètic.

Finalment, el 1960, influït per Ungaretti i Espriu, Amorós troba la seva manera de dir les coses amb el recull *Terra*, amb el qual enceta la seva fase de maduresa. Amorós s'allunya de la solemnitat i aposta per un llenguatge auster però concentrat. El poemari *Terra* clou l'etapa simbolista amb la primera part *Enyoro la terra* (1961) i inicia el realisme amb la part *Sóc la terra*, que amb d'altres poemes nous sortirà publicat com a *Guardeu-me la paraula* (1962). Amb el recull *Qui enganya, para* (1968), Amorós rep el reconeixement unànime de la crítica i guanya el premi Carles Riba (1964). Amb aquests tres poemaris, Amorós considera que ja ha escrit tot allò que havia d'escriure i clou la seva obra poètica. Tot i així, encara sortiran dos volums de poesia que havia quedat inèdita. Els seus poemes van ser recollits en un antologia, *Poemes. 1959-1964* (1982), que va ser guardonada amb el Premi de Literatura Catalana-poesia de la Generalitat de Catalunya.

Com a home compromès amb la seva societat i la seva nació, encapçala múltiples iniciatives regeneracionistes: reprèn el teatre català a Reus amb el Teatre de Cambra del Centre de Lectura (1956-1957) i participa en la fundació del Teatre de Cambra de l'Agrupació Pericial (1962-1968). Dirigeix la *Revista del Centre de Lectura de Reus* del 1972 al 1975, en una de les èpoques més fructíferes de la publicació, també col·labora al setmanari *Mestral* (1978-1979) i el 1981 és elegit president del Centre de Lectura. El seu compromís de

transformar la societat l'empeny a estudiar magisteri i a treballar de manera personal en aquest canvi, exercint de professor de literatura catalana a l'Institut de Ciències de l'Educació de la Universitat de Barcelona a Tarragona (1980-1986). Com no podia ser d'altra manera, la seva lluita per recuperar les llibertats del país també inclou l'àmbit polític i forma part, en la clandestinitat, de la Comissió Democràtica del Baix Camp (1969-1970) de l'Assemblea de Catalunya (1973-1976) i de l'Entesa de Josep Benet.

A mitjans anys vuitanta reprèn la seva tasca com a escriptor amb *L'agulla en un paller* (1985), primera part del seu cicle memorialístic. També publica setmanalment articles a *Reus Diari*.

L'any 1986 és elegit senador per Tarragona pel PSC-PSOE, càrrec que revalida el 1990 i que manté fins a la seva jubilació l'any 1993. Del 1987 al 1991 és elegit regidor de l'Ajuntament de Reus pel PSC-PSOE. Aquests últims anys, Amorós gaudeix d'una segona joventut com a escriptor i bas-teix un monumental retaule de la vida cultural, política i quotidiana del Reus contemporani. Formen part d'aquest cicle *El camí dels Morts* (1996), *Històries de la plaça de Prim* (1997), *Temps estranys. Llibre primer* (2000) i *Temps estranys. Llibre segon* (2001), entre d'altres.

El 1998 va ser guardonat amb el Memorial Gabriel Xammar com a reconeixement al fet de ser el referent, als Països Catalans, de la literatura i la cultura del Camp de Tarragona.

El 26 de juny de 1998 l'Ajuntament de Reus li concedeix el títol de fill il·lustre de la ciutat.

El 14 de març de 2003 el Ple de l'Ajuntament de Reus, amb la voluntat de reconèixer la seva trajectòria poètica, humana i de persona compromesa amb la cultura i la societat reusenca, acorda per unanimitat posar el nom de Xavier Amorós a la Biblioteca Central de Reus.

< <http://www.premisliteraris.org/amoros.html> >

(consulta 4-març de 2003)

< <http://escriptors.com/autors/amoros/publicacions.html> >

(consulta 15-març de 2003)

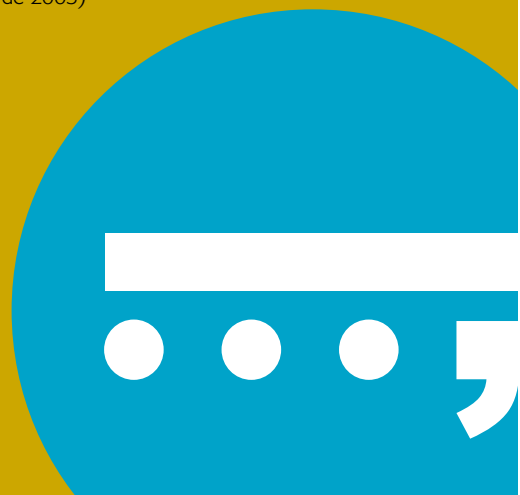

FOTO: TJEREK VAN DER MEULEN
IMAC. REUS

ALGUNES OPINIONS SOBRE XAVIER AMORÓS

Ramon Gomis. *Reus, un passeig per la ciutat*. Mataró: Zeus Edicions 1994.

La tolerància de Xavier Amorós

Vaig passar força estones, com altres nois de la meva generació, als baixos de cal Bofarull, on hi havia una botiga de teixits: Les Amèriques. No va ser per motius comercials ni professionals, sinó perquè alguns vespres a la botiga s'obria la millor tertúlia del Reus de l'època, amanida per la tolerància i el bon gust de Xavier Amorós. Encara no s'ha escrit el llibre que expliqui la importància clau d'Amorós en la introducció del pensament catalanista modern a Reus, no pas des d'un punt de vista només polític sinó també literari i artístic, cultural. La seva manca de dogmatisme ens permeté contactar amb personatges tan distants com els germans Carandell, José Agustín Goytisolo, Isidre i Joaquim Molas, el doctor Vilaseca, Bonaventura Vallespinosa, Joan Oliver, Salvador Espriu i tants altres. Ens falta perspectiva per saber valorar en tota la seva dimensió aquesta labor, centre de múltiples iniciatives de resistència política i cultural, i de canemàs de nous projectes civils.

Josep Murgades. "Carta a Xavier Amorós". Juliol de 2000

[...] a Temps estranys hi ha també, com no podia ser altrament venint de la teva ploma, una vessant narrativa considerable [...] pel que fa al gènere del qual ara m'he adonat que ets un mestre consumat: el del retrat."

BIBLIOGRAFIA SOBRE XAVIER AMORÓS

Lluís Izquierdo. «El temps retrobat de Xavier Amorós». Comentari sobre *Poemes. 1959-1964*. *El País. Quadern de Cultura* (30 gener 1983): 4.

Antoni Correig. «"L'agulla en un paller" d'Amorós, una crònica viva». Reus (12-18 juliol 1985): 7.

Josep Faulí. «Las memorias de un poeta». Comentari sobre *L'agulla en un paller*. *La Vanguardia* (27 juny 1985): 40.

Joan-Lluís Marfany. «El realisme històric. Xavier Amorós». Dins *Història de la literatura catalana*. Vol. XI. Barcelona: Ariel 1988. Pàg. 247-249.

Antoni Nomen. «Xavier Amorós o els límits de la mesocràcia». *Serra d'Or* 340 (febr. 1988).

Marga Moreno. «La consistència d'un discurs sense artificio». Comentari sobre *Història sentimental*. *Avui* (13 juny 1993).

Montserrat Corretger. «El camí dels Morts». *Nou Diari* (15 des. 1996).

Ramon Gomis. «Reus als temps difícils: el Xavier Amorós i el Centre de Lectura». *Revista del Centre de Lectura* 40 (gener 1998).

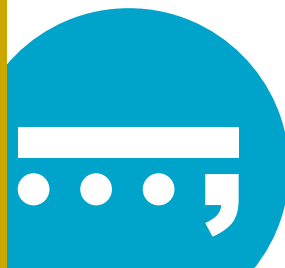
Antoni Nomen. «Xavier Amorós i els temps estranys». *Revista del Centre de Lectura* 40 (gener 1998).

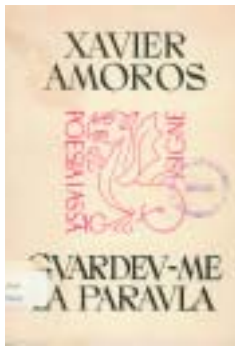
Antoni Nomen. «Xavier Amorós, testimoniatge i memòria». *Serra d'Or* 462 (juny 1998).

Joaquim Molas. «La poesia de Xavier Amorós». Dins Joaquim Molas. *Obra crítica. Clàssics Catalans del Segle XX*. Barcelona: Edicions 62 1999. Pàg. 276-280.

Xavier Amorós Corbella. «La construcció de la realitat: Aproximació a la poesia de Xavier Amorós». Dins *Poemes inèdits de Xavier Amorós. 1940-1959*. Tarragona: Arola 2000. Pàg. 9-40.

Manuel Rivera. «Història a la menuda». Comentari sobre *Temps estranys*. Kesse 32. Tarragona: Cerde d'Estudis Històrics i Socials Guillem Oliver del Camp de Tarragona 2002.

POESIA

Guardeu-me la paraula.
Barcelona: Joaquim Horta, 1962.

Qui enganya, para.
Barcelona: Proa, 1968.
Premi Carles Riba 1964.

Darrers versos.
Quaderns Foc Nou 5.

Tarragona: Èpsilon, 1978.

Poemes. 1959-1964.
Premi Literatura Catalana-poesia de la Generalitat de Catalunya 1983. Barcelona: Edicions 62, 1982.

Poemes inèdits de Xavier Amorós. 1940-1959.
Tarragona: Arola, 2000.

PROSA/NARRATIVA

No hi ha festa que valgui.
Reus: Centre de Lectura, 1984.

L'agulla en un paller.
Barcelona: Pòrtic, 1985 i 1986

Història gràfica del Reus contemporani. Amb Pere Anguera i Albert Arnavat.
Reus: Ajuntament de Reus, 1986-1987.

Les columnes del Reus Diari. Amb Andreu Sotorra i Jordi Gebellí
Reus: Reus Diari, 1987.

Cafè París. Notes d'un axiu inexistent.
Reus: 1989.

Botigues de mar. 1987-1989.
Reus: Centre de Lectura, 1993.

De Reus estant.
Reus: Galatea, 1995.

L'Institut de Puericultura Dr. Frias «La gota de lleb». Reus (1919-1994). Amb Albert Arnavat i Montserrat Pagès.
Reus: Ajuntament de Reus, 1995.

El camí dels Morts.
Barcelona: Empúries, 1996.

Històries de la plaça de Prim.
Barcelona: Empúries, 1997.

Tomb de raval.
Barcelona: Empúries, 1998.

El Noucentisme a Reus, ideologia i literatura.
Reus: Centre de Lectura, 2002

Temps estranys. Clarobscur en la llarga postguerra reusenca. Llibre primer, 1941-1950.
Reus: Associació d'Estudis Reusencs, 2000.

Temps estranys. Clarobscur en la llarga postguerra reusenca. Llibre segon, 1951-1960.
Reus: Associació d'Estudis Reusencs, 2002.

TEATRE

Història sentimental.
Barcelona: Columna, 1993.
Premi Santiago Rusiñol als Jocs Florals de la Llengua Catalana (Mendoza, Argentina, 1958).

* Els llibres descrits en blau es troben a la Biblioteca Central Xavier Amorós.

POEMES PUBLICATS EN ANTOLOGIES

Desde España –En el cincuenta aniversario de la revolución rusa.
París, 1960.

«Enyoro la terra». Dins *Antologia de la poesia reusenca 1960.*
Reus: Centre de Lectura, 1961.

Josep M. CASTELLET i Joaquim MOLAS. *Poesia catalana del segle XX.*
Barcelona: Edicions 62 1963.

Joan TRIADÚ. *Nova antologia de la poesia catalana (1900-1964).*
Barcelona: Selecta, 1965.

Félix Ros. *Antologia poética de la lengua catalana.*
Madrid: Editora Nacional, 1965.

Antoine CAYROL. *Europe-«Literature Catalane».*
París: 1967.

Bob de Nus. *Een catalaans bericht.*
Bèlgica: 1968.

Giuseppe TAVANI. *Poesia catalana di protesta.*
Bari: Laterza 1968.

Jaume BOFILL I FERRO i Antoni COMAS. *Un segle de poesia catalana.*
Barcelona: Destino 1968.

S. LEONARDO. *Antologia de poesia catalã.*
Brasil: 1969.

Stephen CARTWRIGHT. *Poesia catalana de la guerra d'Espanya i de la Resistència.* París: 1969.

Àngel CARMONA. *Antologia de la poesia social catalana*.
Madrid: Alfaguara, 1970.

Manuel da ROCHA. *Poetas catalães*.
Coimbra: 1972.

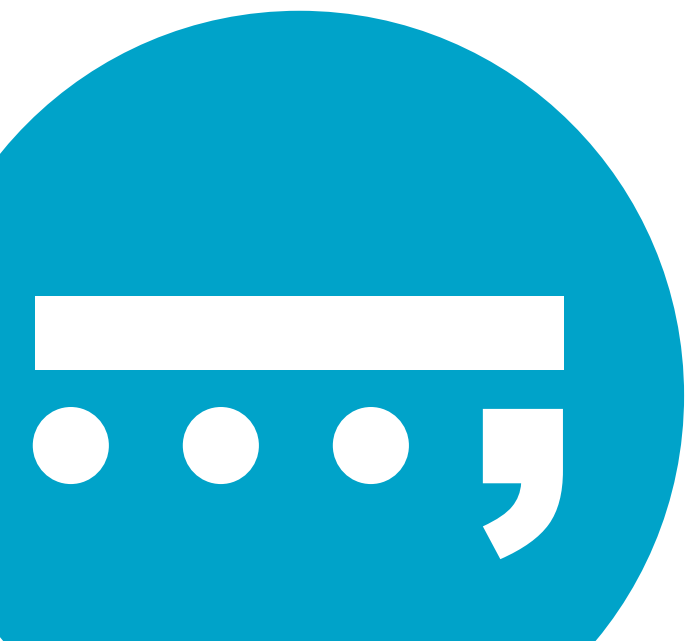
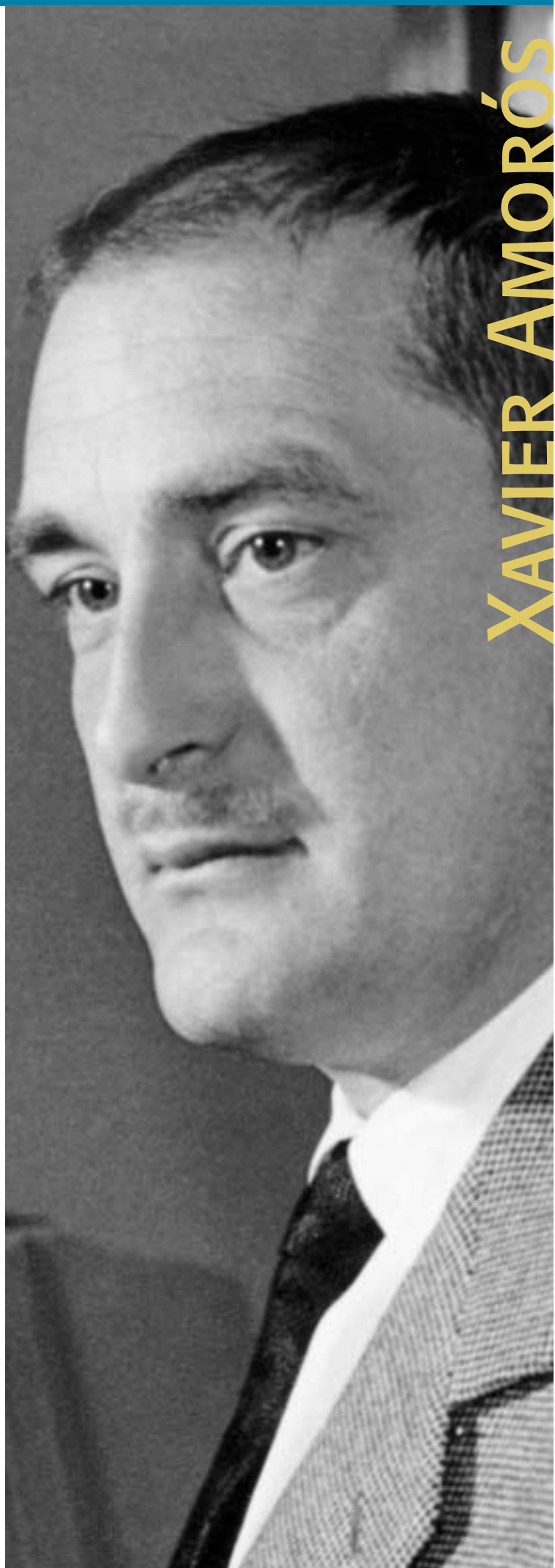
Mathilde BENSOUSSAN. *Ecrivains de Catalogne*.
París: Denoël, 1973.

«Illicit Homage to Lluís Milà, Enigma, Untitled».
Traduït per David H. Rosenthal. *Green House I*
(Winter,º 1977): 61-67.

Enric BALAGUER. *Dinou poetes dels seixanta*.
València: Tres i Quatre, 1987.

Josep BORRELL. *Antologia general de la poesia catalana*.
Barcelona: Barcanova, 1991.

Montserrat CORRETGER. *La terra del llamp*.
Barcelona: La Magrana, 1998.

**BIBLIOTECA CENTRAL
XAVIER AMORÓS
REUS**

Carrer de l'Escorxador, 1
43202 REUS
Tel. 010/901 112 113
bcr@reus.net
www.reus.net/bcr